

CvB stukken voor agenda Universiteitsraad

Overlegvergadering d.d. : 29 september 2010
 Commissievergadering : OOS & PSI
 Agendapunt : Vervroegd Promotierecht voor UHD's
 Bijgevoegde stukken : **Vervroegd Promotierecht voor UHD's**
Hoe te realiseren binnen de Universiteit Twente?

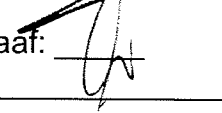
Betrokken concerndirectie: PA&O

paraaf:

Secretaris: mr. H.J. van Keulen

paraaf:

Portefeuillehouder: prof. dr. H. Brinksma/ dr. A.H.Flierman

paraaf:

1. **Status agendapunt:**

Rol URaad:

- Eerste verkennende bespreking.

2. **Eerder behandeld in:**

Naam gremium: College van Bestuur

Datum behandeling: 14 juni 2010

Naam agendapunt: Vervroegd promotierecht voor UHD's

Conclusie toen:

De notitie wordt besproken. De voordelen van vervroegd promotierecht voor UHD's zijn dusdanig dat het college hier graag mee instemt.

- Het hooglerarenbeleid is reeds aangepast zodat ook daarin voldoende ruimte is (zie ondermeer Vlekkenplan / Tenure Track).
- Het college voegt als specifieke criteria toe: Dit vervroegd promotierecht is exclusief voor UHD-1 medewerkers die al enige jaren in Tenure Track werken en AIO's hebben begeleid, en alleen toepasbaar op eigen promovendi.
- De titel wordt dan 'adjunct-hoogleraar'.

Aandacht voor scholing t.b.v. begeleiding.

Naam gremium: UMT

Datum behandeling: 24 & 25 juni 2010

Naam agendapunt: Vervroegd promotierecht voor UHD's

3. **Toelichting/samenvatting:**

Samenvatting.

In de Strategische Visie (RoUTe '14) wordt het vervroegd promotierecht voor UHD's als één van de instrumenten voor Talentontwikkeling, geïntroduceerd. Het *promotierecht; het ius promovendi*.

Het *ius promovendi* is het recht om als promotor op te mogen treden bij de verdediging van een proefschrift waarmee een promovendus de doctorsgraad verwerft. De Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW)

gaat ervan uit dat het *ius promovendi* uitsluitend kan worden toegekend aan hoogleraren (art. 7.18 lid 4 WHW en art. 9.19 WHW).

Wanneer sprake is van vervroegd promotierecht, wordt het promotierecht op een 'vroeger/eerder' moment in de wetenschappelijke loopbaan toegekend dan nu het geval is. Concreet betekent dit dat het *ius promovendi*, naast toekenning aan hoogleraren, ook aan UHD's zou moeten kunnen worden toegekend.

In de bijgevoegde notitie wordt het vervroegd promotierecht beschreven, worden de voor- en nadelen benoemd en wordt beschreven op welke wijze de UT het vervroegd promotierecht kan implementeren.

Toelichting

Aangezien het toekennen van het promotierecht aan wetenschappers, anders dan hoogleraren, binnen de WHW niet mogelijk is, zal de UT moeten zoeken naar alternatieve wegen om het promotierecht aan UHD's toe te kunnen kennen. De Rijksuniversiteit van Groningen heeft inmiddels aan een select gezelschap UHD's het vervroegd promotierecht toegekend, door de desbetreffende UHD's als adjunct-hoogleraar te benoemen, waarbij de UHD's de functie van UHD behouden.

De wijze waarop de RUG met het vervroegd promotierecht voor UHD's omgaat, zal als voorbeeld voor de Universiteit Twente gaan gelden en zal nader uitgewerkt worden in een Regeling Adjunct-hoogleraren. Deze regeling zal vervolgens ter instemming aan de Uraad worden voorgelegd.

Voordat overgegaan wordt tot uitwerking van de mogelijkheden, wil het CvB eerst graag verkennend met de UR spreken over de invoering van het vervroegd promotierecht.

4. Besluit CvB:

n.v.t.

GRIFFIE URaad: (door griffie UR in te vullen)

Eerder in URaad aan de orde geweest?

- Nee.
- Ja, op

Conclusie toen:

Nadere toelichting: (Voor als presidium/griffier vindt dat één van bovengenoemde punten nadere toelichting behoeft)

.....
.....

Vervroegd promotierecht voor UHD's.
Hoe te realiseren binnen de Universiteit Twente?

Aanleiding.

In de Strategische Visie (RoUTe '14) wordt het vervroegd promotierecht als één van de instrumenten voor Talentontwikkeling, geïntroduceerd. In deze notitie wordt het vervroegd promotierecht beschreven, worden de voor- en nadelen benoemd en wordt beschreven op welke wijze de UT het vervroegd promotierecht kan implementeren.

1. Het promotierecht.

Het promotierecht; het ius promovendi.

Het *ius promovendi* is het recht om als promotor op te mogen treden bij de verdediging van een proefschrift waarmee een promovendus de doctorsgraad verwerft. De Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) gaat ervan uit dat het *ius promovendi* uitsluitend kan worden toegekend aan hoogleraren (art. 7.18 lid 4 WHW en art. 9.19 WHW).

Vervroegd promotierecht.

Wanneer sprake is van vervroegd promotierecht, wordt het promotierecht op een 'vroeger/eerder' moment in de wetenschappelijke loopbaan toegekend dan nu het geval is. Concreet betekent dit dat het *ius promovendi*, naast toekenning aan hoogleraren, ook aan UHD's zou moeten kunnen worden toegekend

2. Landelijke stand van zaken vervroegd promotierecht.

2.1. Verzoek Jonge Academie.

In 2005 heeft de Jonge Academie een verzoek tot 'modernisering' van het *ius promovendi*, aan het college van Rectores van de KNAW voorgelegd (bijlage 1). Zij hebben destijds voorgesteld om, bij de herziening van de WHW ook het *ius promovendi* te herzien. Het College van Rectores heeft dit verzoek destijds principieel afgewezen. De WHW is dus op dit punt niet gewijzigd.

2.2. Vervroegd promotierecht bij de Rijksuniversiteit Groningen.

De Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen heeft het promotierecht aan een select gezelschap UHD's toegekend en heeft een constructie gekozen waarbij de UHD's formeel benoemd worden tot (adjunct-) hoogleraar, maar de arbeidsvoorwaarden van UHD hebben behouden. Inmiddels heeft de RuG het vervroegd promotierecht (gekoppeld aan de Tenure Track) ingevoerd bij al haar faculteiten.

De ervaringen binnen de RuG met vervroegd promotierecht zijn positief. Het biedt daadwerkelijk loopbaanperspectief voor wetenschappelijk talent. Bij de RuG worden echter de volgende nadelen van het vervroegd promotierecht ervaren:

- Als het de UHD met promotierecht uiteindelijk niet lukt om zijn eigen onderzoekslijn en onderzoeksgroep vorm te geven, is het heel pijnlijk als je al een oratie hebt gedaan en je de toga (na 7 jaar) weer moet inleveren.
- De adjunct-hoogleraren worden door collega-hoogleraren van andere Nederlandse Universiteiten dikwijls niet "voor vol" aangezien.

2.3. VSNU

Een medewerker van de VSNU heeft aangegeven dat de RuG opereert 'aan de rand' van haar mogelijkheden. Minister Plasterk heeft niet gereageerd op het initiatief van

Groningen en heeft het gedoogd. Hij heeft destijds het idee geopperd om het vervroegd promotierecht te koppelen aan een vernieuwingsimpulslaureaat.

3. Vervroegd promotierecht bij de UT.

1. De UT wil aantrekkelijke werkgever blijven en worden voor (jong)talent door een aantal instrumenten en maatregelen in te voeren die het aantrekkelijk maken voor talentvolle medewerkers om bij de UT te komen werken. Eén van die maatregelen is het invoeren van vervroegd promotierecht. De UT is dan samen met de Rijksuniversiteit Groningen, de enige Universiteit in Nederland waar het voor UHD's mogelijk is om als promotor op treden.
2. Door het invoeren van vervroegd promotierecht, krijgen UHD's formeel ook de bevoegdheid voor het werk dat in veel gevallen grotendeels al door hen gedaan wordt. Het biedt de mogelijkheid om diegene die primair verantwoordelijk is voor het welslagen van de promotie, het recht te geven om op te treden als promotor. Is de hoogleraar primair verantwoordelijk dan blijft het bij het oude, is de UHD dit, dan is het vervroegd promotierecht van toepassing.
3. Het vervroegde promotierecht past binnen het huidige onderzoeksklimaat, waarbinnen het verwerven van tweede en derde geldstroom cruciaal is. Wanneer een UHD een tweede of derde geldstroomproject binnenhaalt, wordt een promovendus aangesteld om (een deel) van het onderzoek uit te voeren. De desbetreffende UHD is verantwoordelijk voor de uitvoering en de kwaliteit van het onderzoek en voor de begeleiding van de promovendus, maar mag niet optreden als promotor. Er moet dikwijls een hoogleraar 'gezocht' worden die met zijn onderzoeklijn zo dicht mogelijk bij het onderzoek ligt en dus als promotor op kan treden. De aangezochte hoogleraar is vaak inhoudelijk net niet zo betrokken bij het onderzoek als de projectleider en dat betekent in de praktijk dat de begeleiding van de promovendus volledig bij de projectleider ligt. Door de UHD het promotierecht toe te kennen, kan deze situatie worden 'rechtgetrokken'.

4. Mogelijke knelpunten bij invoering van vervroegd promotierecht.

1. Het ius promovendi is op dit moment aan de functie van hoogleraar verbonden en wanneer het verruimd wordt en UHD's ook het recht krijgen, kan dat hoogleraren het gevoel van 'statusverlies' geven.
2. Doordat het ius promovendi neergelegd wordt bij een wetenschapper die een niveau 'lager' op de wetenschappelijke carrièreladder staat, kan de kwaliteit van de begeleiding er onder leiden.
3. Het is binnen de WHW niet mogelijk om aan UHD's het promotierecht toe te kennen. Dit recht blijft toebehoren aan hoogleraren.

5. Vervroegd promotierecht binnen de Universiteit Twente.

De huidige Wet op het Hoger Onderwijs, biedt geen ruimte om UHD's het ius promovendi toe te kennen. Dat betekent dat we creatief om moeten gaan met de ruimte die we wel hebben binnen de WHW, analoog aan de wijze waarop de RUG het heeft opgezet. De volgende stappen worden voorgesteld:

1. Binnen de UT en de faculteiten moeten doorstroomcriteria opgesteld worden naar adjunct-hoogleraar (UHD met promotierecht).
2. UHD's met promotierecht moeten formeel benoemd zijn als hoogleraar (b.v. adjunct-hoogleraar) maar moeten de functie van UHD behouden. Dit wordt uitgewerkt en resulteert uiteindelijk in afspraken welke door het CvB met de Universiteitsraad moeten worden afgekaart. Bij de RUG is er een regeling opgesteld om de afspraken uiteindelijk vast te leggen.
3. De notitie Tenure Track moet aangepast worden met de mogelijkheid tot vervroegd promotierecht voor UHD's. Het adjunct-hoogleraarschap is opgenomen in het huidige hooglerarenbeleid en neemt een logische positie in de wetenschappelijke loopbaan in. Op dit moment wordt het persoonlijk hoogleraarschap gebruikt om talentvolle UHD's een hoogleraarschap aan te bieden en de mogelijkheid te geven om de eigen onderzoekslijn verder uit- en op te bouwen. Met de invoering van het vervroegd promotierecht en het perspectief op een positie als full professor aan het einde van de Tenure Track, verdwijnt de noodzaak om te werken met een persoonlijk hoogleraarschap.
4. De kwaliteit van de begeleiding van de promovendus moet gewaarborgd zijn en blijven. Dit kan gewaarborgd worden door o.a.
 - a. verdergaande professionalisering van de promovendibegeleiding binnen de Graduateschool en binnen het HRM-beleid; onder andere resulterend in een professionaliseringsprogramma voor begeleiders/promotoren van promovendi.
 - b. de UHD pas promotierecht toe te kennen, nadat de UHD minimaal 3 keer, onder de hoede van een hoogleraar, een promovendus succesvol heeft begeleid.

5. Actiepunten en tijdsplanning:

Activiteit	Deadline
Het (de)centraal opstellen van doorstroomcriteria naar adjunct-hoogleraar (UHD met promotierecht) in de Tenure Track.	Januari 2011
Het uitwerken van een regeling Adjunct-hoogleraren.	September 2010
Aanpassen van de notitie Tenure Track met vervroegd promotierecht voor UHD's, inclusief criteria.	September 2010
Aanpassen Hooglerarenbeleid	= gerealiseerd
Ontwikkeling samenhangend professionaliseringsprogramma voor begeleiders/promotoren van promovendi.	In ontwikkeling, januari 2011

Bijlage 1. Brief Jonge Academie over *ius promovendi*

Modernisering *ius promovendi*

Het *ius promovendi* is het recht om als promotor op te mogen treden bij de verdediging van een proefschrift waarmee een promovendus de doctorsgraad verwerft. De Wet op het Hoger Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek (WHW) gaat ervan uit dat het *ius promovendi* uitsluitend kan worden toegekend aan hoogleraren (art. 7.18 lid 4 WHW en art. 9.19 lid 3 WHW).

De stelling van De Jonge Akademie van de KNAW

Onder het motto 'Ere wie ere toekomt' moet het *ius promovendi* voortaan ook toegekend worden aan elke gepromoveerde universitair docent of universitair hoofddocent. Een niet-hoogleraar kan het *ius promovendi* alleen uitoefenen als hij/zij zelf twee keer referent en/of co-promotor is geweest.

Verantwoordelijkheid en krediet

Een wetswijziging in deze geest biedt ud's en uhd's de gelegenheid om in formele zin de verantwoordelijkheid te dragen en het krediet te krijgen voor werk dat zij nu al doen. Bij een groot deel van de promoties wordt de promovendus niet primair opgeleid en begeleid door de promotor. Een dagelijks begeleider, meestal een ud of uhd, neemt vaak een groot deel van dit werk voor zijn rekening. In sommige gevallen is het zelfs zo dat er gewerkt wordt met 'dummy promotoren': de promotor is dan nog slechts degene die een goedkeuringsbrief schrijft als het project voltooid is. De eer voor de promotie komt dan toe aan een hoogleraar, terwijl degene die werkelijk verantwoordelijk is voor het succes daarvoor geen enkel krediet krijgt.

In de opvatting van De Jonge Akademie is het verruimen van het *ius promovendi* een transparante en eerlijke manier om aan deze situatie een einde te maken. Degene die de promovendus daadwerkelijk begeleidt en opleidt, krijgt daarvoor erkenning in de vorm van het recht om als promotor op te treden. Begeleidt een hoogleraar het project zelf (hetgeen in veel gevallen zal gelden), dan is hij vanzelfsprekend ook promotor. Is het echter zo dat een universitair docent of hoofddocent primair verantwoordelijk is geweest voor het welslagen van een promotieproject, dan is het redelijk dat de rol van promotor ook door hem vervuld wordt.

Tweede en derde geldstroom

Verruiming van het *ius promovendi* past ook goed binnen het huidige onderzoeksklimaat, waarin het verwerven van onderzoeksgelden in de tweede en derde geldstroom een belangrijke rol speelt. Momenteel is het mogelijk dat een ud of uhd een subsidie verwerft om een omvangrijk onderzoeksproject uit te voeren (bijvoorbeeld in het kader van de Vernieuwingsimpuls bij NWO), waarbij ook de mogelijkheid wordt verschaft om promovendi aan te stellen. Deze promovendi worden primair door de projectleider begeleid. Het is daarbij geen noodzaak dat het gefinancierde onderzoeksproject nauw aansluit bij onderzoek dat door een hoogleraar vervuld wordt, zodat deze inhoudelijk betrokken kan zijn bij de begeleiding. Het is een anomalie dat vervolgens de projectleider niet kan optreden als promotor en deze functie moet laten vervullen door een, overigens niet of nauwelijks bij het project betrokken, hoogleraar. Daarnaast kan het lastig zijn om een eigen onderzoeksrichting te ontwikkelen en daarvoor gelden te verwerven, als de ud of uhd voor de inbedding afhankelijk is van de aanwezigheid van een hoogleraar van een bepaalde signatuur. In ieder geval sluit dit niet goed aan bij de filosofie van de Vernieuwingsimpuls, die juist gericht is op het subsidiëren van jonge, getalenteerde onderzoekers die een eigen onderzoekslijn willen opzetten.

Europese voorbeelden

In het Verenigd Koninkrijk heeft elke wetenschappelijk medewerker, onafhankelijk van rang, het recht om formeel supervisor te zijn van promovendi. De feitelijke goedkeuring van het proefschrift vindt plaats door een interne en een externe examinator. In België

hebben naast hoogleraren ook universitair docenten en hoofddocenten het *ius promovendi*. In Zweden zijn alle vaste en tijdelijk wetenschappelijk medewerkers bevoegd om formeel supervisor te zijn van een promotieproject, en ook in Duitsland is het *ius promovendi* niet voorbehouden aan hoogleraren. Voorheen was daar uitsluitend een *Habilitation* vereist om formeel de verantwoordelijkheid te dragen voor een promotie; sinds kort kunnen bovendien ook 'Junior-Professors' formeel als promotor optreden. Weliswaar bestaan er verschillen in karakter en zwaarte van de promotie tussen deze en andere Europese landen, maar dit soort voorbeelden laat wel zien dat het geen noodzaak is om het *ius promovendi* te beperken tot hoogleraren.

Kwaliteit van de promotor

Als mogelijk bezwaar tegen de verruiming van het *ius promovendi* kan worden aangevoerd dat ud's en uhd's niet geselecteerd zijn om de rol van promotor te vervullen. Dit bezwaar kan echter niet doorslaggevend zijn. Het zijn immers juist vaak deze onderzoekers die worden aangewezen om de primaire verantwoordelijkheid te dragen voor de dagelijkse begeleiding. Zijn ud's of uhd's projectleider van een door NWO of een derde instelling gefinancierd onderzoek, dan zijn zij daarnaast vaak ook eindverantwoordelijk voor de inhoudelijke kwaliteit van het verrichte onderzoek. Het feitelijke verschil tussen ud's, uhd's en hoogleraren is in dit opzicht dan ook beperkt. Niettemin erkent De Jonge Akademie dat, als het *ius promovendi* wordt verruimd tot ud's en uhd's, goede waarborgen moeten worden ingebouwd om de kwaliteit van de promotie te garanderen, maar ook de positie van de (kwetsbare) promovendus te beschermen. Om die reden stelt De Jonge Akademie voor om het *ius promovendi* niet aan alle gepromoveerde onderzoekers toe te kennen. Alleen onderzoekers die hun kwaliteiten al hebben bewezen als co-promotor of referent, kunnen bekleed worden met het *ius promovendi*. Als extra waarborg voor continuïteit moet de eis worden gesteld dat de onderzoeker verbonden is aan een universiteit als universitair docent of universitair hoofddocent. Het *ius promovendi* mag dus niet worden toegekend aan post-docs. Daarnaast is van belang dat de wetenschappelijke kwaliteit van de promotie niet alleen wordt gewaarborgd door de persoon en kwaliteit van de promotor, maar ook door de promotiecommissie. Mogelijk kan deze een belangrijkere rol spelen wanneer het *ius promovendi* aan een niet-hoogleraar wordt toegekend. Ten slotte moet worden gememoreerd dat ook de opleiding tot onderzoeker, zoals die in de context van een faculteit of onderzoekschool wordt aangeboden, een belangrijke waarborg vormt voor de kwaliteit van het promotie-onderzoek en de begeleiding daarvan.

Draagvlak

De ideeën over het *ius promovendi* zijn in beweging. Bij de Faculteit Wiskunde en Natuurwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen wordt het *ius promovendi* thans al toegekend aan een geselecteerd deel van de universitair (hoofd)docenten. Daarbij wordt een constructie gekozen waarbij zij formeel worden benoemd tot hoogleraar, maar verder de rang en arbeidsvoorwaarden (inclusief salaris) hebben van UHD. Deze nieuwe functie wordt aangeduid met de term 'adjunct-hoogleraar'. Dit illustreert dat het binnen deze faculteiten waardevol wordt gevonden om het *ius promovendi* aan anderen dan hoogleraren toe te kennen en dat gezocht wordt naar wegen om dit juridisch mogelijk te maken.

Ook het College van Rectores van de Nederlandse universiteiten heeft aangegeven te willen discussiëren over de verruiming van het *ius promovendi* (bij monde van Prof. Dr J. Fokkema, *Rector magnificus* van de TU Delft, en tot voor kort voorzitter van het College van Rectores). Ten slotte is het van belang dat de leden van De Jonge Akademie (KNAW) hebben aangegeven voorstander te zijn van de verruiming. Er bestaat daarmee een aanzienlijk draagvlak voor het starten van een discussie over de uitbreiding van het *ius promovendi*.

Conclusie

Concluderend stellen wij vast dat er veel argumenten zijn die pleiten voor een ruimere toekenning van het *ius promovendi*. De aanstaande herziening van de Wet op het Hoger

Onderwijs en Wetenschappelijk Onderzoek is een buitenkans om het *ius promovendi* te moderniseren. Het zou jammer zijn om die kans niet te grijpen. Natuurlijk moet daarbij goed worden nagedacht over de modaliteiten en waarborgen die verbonden moeten zijn aan de uitbreiding van het *ius promovendi*. De Jonge Akademie is graag bereid om daarover mee te denken.

Hoogachtend,

Dr Simon Verhulst (Rijksuniversiteit Groningen)
Prof. Dr Kobus Kuipers (FOM-instituut AMOLF)
Dr Bas ter Haar Romeny (Universiteit Leiden)
Mr dr Janneke Gerards (Universiteit Leiden)
Namens **De Jonge Akademie** van de KNAW

Contact:

j.h.gerards@law.leidenuniv.nl tel: 071.5277763

s.verhulst@rug.nl tel: 050.3632059

k.kuipers@amolf.nl tel: 020.6081234

romeny@let.leidenuniv.nl tel: 071.5272587